

4. Положення про обов'язкові фінансові нормативи та вимоги, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами кредитних спілок : Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг № 1840 від 19.09.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1186-19> (дата звернення: 15.04.2020)

5. Про кредитні спілки : Закон України № 2908-III від 20.12.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2908-14> (дата звернення: 15.04.2020)

6. Тлумачення КТМФЗ 2 «Частки учасників кооперативних суб'єктів господарювання та подібні інструменти». URL: https://mof.gov.ua/uk/307-international_financial_reporting_standards_archive (дата звернення: 15.04.2020)

ДОВЖ В.

аспірант 1 року навчання кафедри обліку і оподаткування,
*ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана», Україна*

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЯК ПРИРОДНЕ ЯВИЩЕ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Актуальність проблеми ефективного управління фінансовим станом підприємств України та світу, більш за все проявляється в несприятливих економічних умовах. Отже, кризові умови є підґрунтям для появи та збільшення зобов'язань різних видів на підприємствах. Відтак, ефективний контроль за функціонуванням та обсягом зобов'язань в бухгалтерському обліку та своєчасним їх погашенням, є необхідною умовою правильного управління фінансовими показниками бізнесу. Останніми роками, на Українських підприємствах спостерігається тенденція до збільшення простроченої заборгованості, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства. Станом на 31 грудня 2018 р. обсяг зобов'язань підприємств України становив 5084,9 млрд. грн. (183,7 млрд. дол. США), в тому числі короткострокова – 3327,3 млрд. грн. (120,2 млрд. дол. США), або 65,4%, та довгострокова – 1757,6 млрд. грн. (63,5 млрд. дол. США), або 34,6% [1].

Метою дослідження є визначення сутності зобов'язання та встановлення природності даного явища для бізнесу в Україні.

Як форма економічної організації, ринкова економіка породжує взаємодію між вільними приватними виробниками та індивідуальними споживачами. Функціонування підприємств та господарські відносини між ними, неможливі без юридично оформлених договорів, які зумовлюють виникнення зобов'язань. Сутність терміну «зобов'язання» представлена в найрізноманітніших джерелах і нормативних документах.

Так, сучасне цивільне право трактує зобов'язання як правові відносини, в яких одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші, тощо) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку [2].

З точки зору сучасної економіки, зобов'язання – це будь-які претензії, фактичні або потенційні, які направлені по відношенню до приватної особи або організації [3, с.286].

Сучасний бухгалтерський облік дає визначення зобов'язанням як заборгованості підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди [4].

Тож підходи щодо зобов'язань досить різні, проте аналіз варіантів їх визначень з різних джерел показує, що між ними існує зв'язок у вигляді юридичних моментів в діяльності суб'єктів господарювання.

Інколи, для забезпечення нормального функціонування господарських процесів (виробництва), які відображають кругообіг капіталу, підприємствам недостатньо власних обігових коштів. У такому випадку, необхідним є залучення позикового капіталу з різних джерел запозичення [рис. 1].

Варіантами запозичення можуть бути: короткострокові (або довгострокові) кредити банків, короткострокові (або довгострокові) позики від підприємств-контрагентів або емісія боргових зобов'язань підприємством-емітентом. За наявності таких відносин, позичальник приймає на себе договірні зобов'язання перед позикодавцем повернути йому борг, а останній має право вимагати його повернення. Також, при створенні підприємства, необхідним є формування його статутного капіталу у вигляді внесків засновників. У такій ситуації, після здійснення внесків, у підприємства з'являються зобов'язання перед засновниками на суму останніх. Тож, зобов'язання можуть з'являтися навіть до початку функціонування підприємства на ринку.

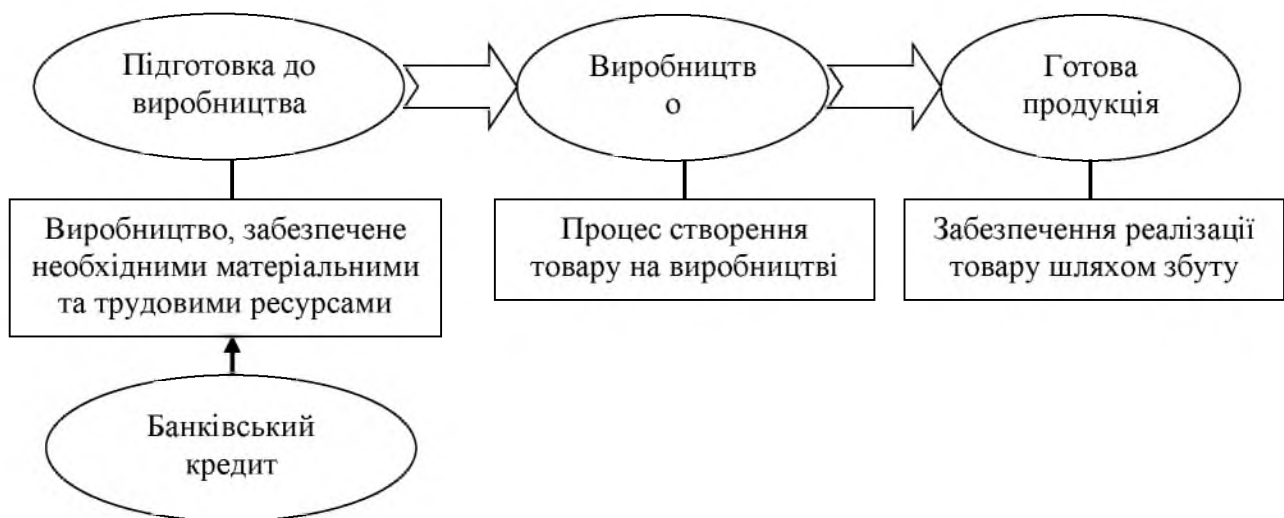

Рис. 1. Кругообіг капіталу на підприємстві

Зобов'язання – це оформлені договором або такі, що виникають із діючого законодавства, цивільно-правові відносини між сторонами, в силу яких одна сторона зобов'язана здійснювати на користь іншої певні дії або утриматися від певних дій. [5, с.442].

Відсутність зобов'язань може бути як позитивним, так і негативним фактором залежно від характеру обраної підприємством стратегії розвитку. В свою чергу, збільшення поточних зобов'язань може оцінюватися як негативна або як позитивна тенденція. Позитивним таке зростання можна вважати за умови, якщо відсоткові ставки за кредитами нижчі за відсоткові ставки за дивідендами. Крім того, зазначене зростання свідчить про довіру кредиторів до підприємства, що в свою чергу позитивно впливає на його діловий імідж.

Таким чином, для ефективного управління та прийняття управлінських рішень, бізнесу необхідно контролювати якість виконання та обсяг зобов'язань на підприємстві, адже від цього залежить його фінансовий стан.

Отже можна стверджувати, що наявність зобов'язань є цілком природнім явищем на підприємствах України, яке виконує важливу роль у їх господарській діяльності.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]: [Відомості Верховної Ради України (ВВР), Кодекс України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV, станом на 23.05.2020]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/>
3. Словарь современной экономической теории Макмиллана [Текст] / пер. А. Г. Пивоваров ; ред. Д. У. Пирс. - М. : ИНФРА-М, 1997. - 607 с. - (Библиотека словарей "ИНФРА-М"). - ISBN 5-86225-453-6
4. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
5. Большой юридический словарь [Текст] / под ред. : А. Я. Сухарева, В. Д. Зорькина, В. Е. Крутских ; авт. - сост. : В. Н. Додонов [и др.]. - М. : ИНФРА-М, 1997. - 790 с. - (Библиотека словарей " ИНФРА-М "). - ISBN 5-86225-578-8 : 68.00 р

Литвин З.Б.

кандидат економічних наук, доцент,

Поляцко Павло

ст. групи ОЕЕмз -11

Тернопільський Національний Економічний Університет

Тернопіль, Україна

ПРАВОВІ ЗАСАДИ СКЛАДАННЯ ПРОМІЖНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВАМИ УКРАЇНИ

Проміжна фінансова звітність, поряд з річною фінансовою звітністю, має важливе значення для її користувачів. Своєчасна та достовірна проміжна фінансова звітність підвищує спроможність інвесторів, кредиторів та інших користувачів розуміти здатність підприємства генерувати прибутки та грошові потоки, а також оцінювати його фінансовий стан та ліквідність.

Оскільки проміжна фінансова звітність складається за проміжний період, тобто період, який коротший за повний фінансовий рік, її основною метою є надання оновленої інформації у порівнянні з останнім повним комплектом річної фінансової звітності.

Водночас ступінь розкриття інформації у проміжній фінансовій звітності вітчизняних підприємств в значній мірі визначається правовими вимогами щодо її складання. Згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1], підприємства, що становлять суспільний інтерес, публічні акціонерні товариства, суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається КМУ, складають фінансову звітність за Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ). Всі інші підприємства самостійно визначають доцільність застосування МСФЗ для складання фінансової звітності. Мікропідприємства, малі підприємства, непідприємницькі товариства і представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, крім тих, що зобов'язані складати фінансову звітність за МСФЗ, підприємства, які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат відповідно до податкового законодавства, складають скорочену за показниками фінансову звітність відповідно до вимог НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність».